

November 2007

Byrumsprogram
Bispekilen

BJØRVIKA

Bjørvika Infrastruktur A/S

OPDRAGSGIVER

Bjørsvika Infrastruktur A/S

Paulsenkaia

0150 Oslo

Norge

Kontaktperson: Sverre Narvestad: sverre.narvestad@civitas.no

KONSULENT

Gehl Architects ApS

Gl. Kongevej 1, 4 tv

1610 København V

Danmark

Partner: Helle Lis Søholt, Arkitekt MAA, M. Arch.

Sagsarkitekt: Lærke Jul Larsen, Arkitekt MAA : laerke@gehlarchitects.dk

Arkitekt: Louise Didriksson, Landskabsarkitekt MSA LAR : louise.d@gehlarchitects.dk

GEHL ARCHITECTS ApS

Gl. Kongevej 1, 4. tv.

DK-1610 Copenhagen V

CVR-nr.: 25 30 95 29

Tel.: + 45 32 950 951

Fax: +45 32 950 958

mail@gehlarchitects.dk

www.gehlarchitects.dk

BYRUMSPROGRAM FOR BISPEKILEN

Hensigten med dette byrumsprogram er at skabe et aktivt værktøj i udviklingen af Bispekilen.

Byrumsprogrammet beskriver på et diagrammatisk niveau, hvorledes udformningen af Bispekilen bedst muligt understøtter bylivet.

Byrumsprogrammet indledes med en kort introduktion, der beskriver visionen fra konkurrencen 'Nyt Byliv' i Bjørvika og selve Bispekilen i særdeleshed.

Byrumsprogrammet tager udgangspunkt i allmennin- gens givne forudsætninger. Disse forudsætninger er faktuelle og objektive forhold, der vil påvirke bylivet.

De følgende kapitler udgør byrumsprogrammets hoveddel. Disse kapitler beskriver Bispekilen ud fra 3 perspektiver - livet, terræn og kant.

Som indledning til hvert af disse kapitler findes to opsummerende sider med titlerne 'Vision' og 'Anbefalinger'. Disse opsummerende sider er 'smutvejen' til at danne sig et hurtigt overblik over byrumsprogrammet.

INTRODUKTION	04
FORUDSÆTNINGER	07
LIVET	15
TERRÆN	21
KANT	29

Bjørvika Byrum

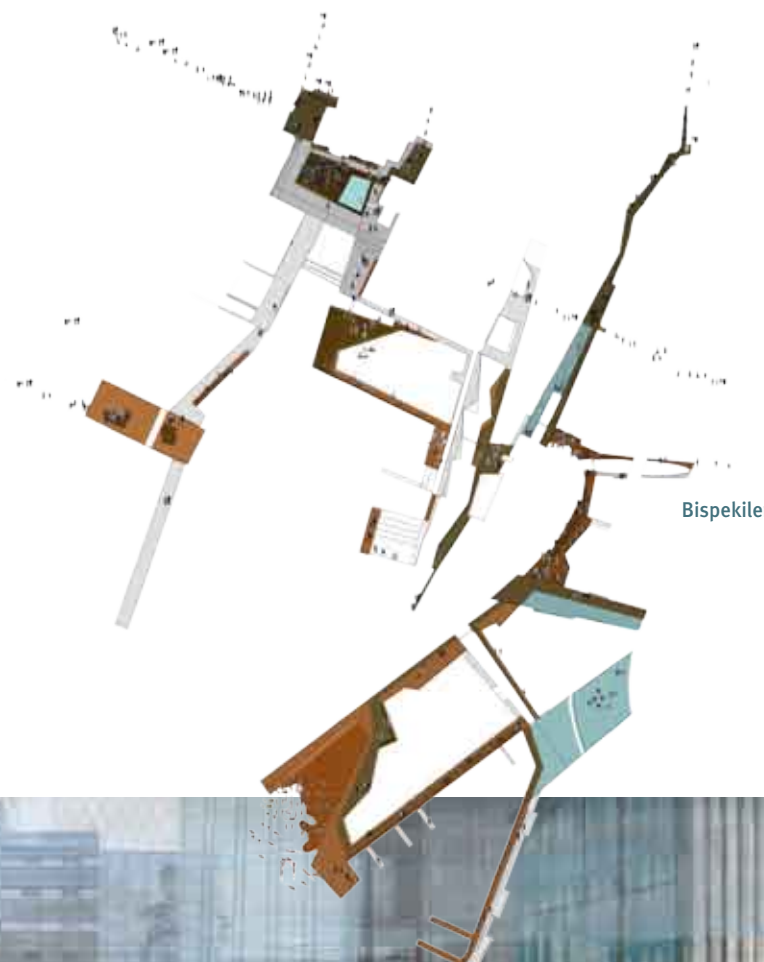
Bjørvika koncentrerer sig om en række centrale allmenninge, som har til opgave at forbinde det eksisterende Oslo med den nye bydel og fjorden. I 2004/2005 udskrev Bjørvika Infrastruktur en konkurrence i samarbejde med Oslo Kommune. Konkurrencen omhandlede Bjørvika's allmenninge og havnepromenaden. Gehl Architects og SLA A/S vandt konkurrencen med forslaget »Nyt Byliv«.

Forslaget »Nyt Byliv« strukturerer byrummene ud fra en tankegang, der sætter bylivet først, derefter terrænet og til sidst kanten. Det foreslås således først at planlægge for byrummenes aktiviteter og derefter efter-

stræbes det at terræn og bygningskant understøtter bylivet.

Vandets tilstande er et gennemgående tema i konkurrence forslaget - Vand der bruser, damper, klukker, sprøjter osv. Hver allmenning får særegen karakter gennem et særligt vandtema.

I »Nyt Byliv« beskrives Bispekilen som et byrum med boliger og plads til refleksion. Til sammenligning er f.eks. Akersalva planlagt som et byrum for aktiv rekreation. Allmenningens store fjordbassin varierer i takt med vandets foranderlighed over døgnet og året. Bispekilen lægges hermed op til at være et roligt, afdæmpet, komtemplativt og æstetisk byrum.

Bispekilen

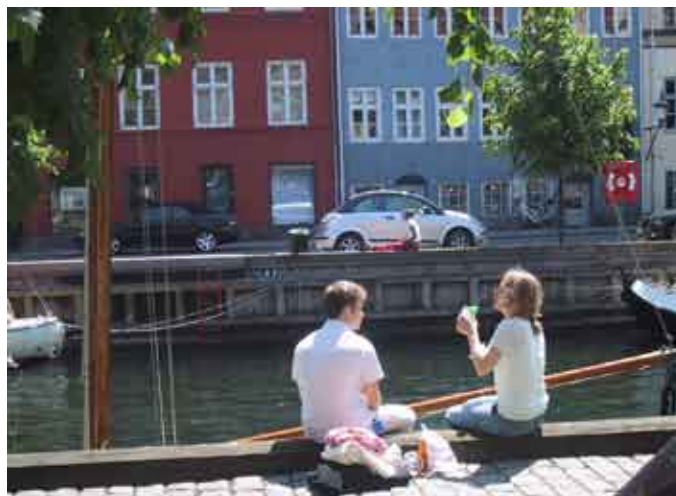

Illustration af Havnepromenaden fra konkurrence forslaget »Nyt byliv«
- SLA & Gehl Architects

Bispekilen

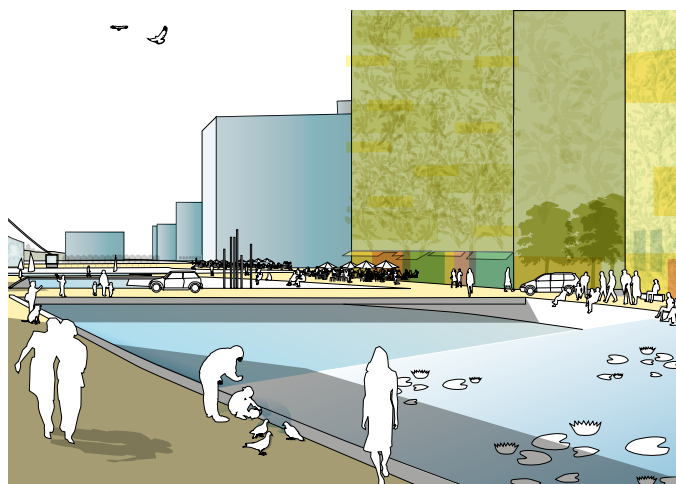
Boliger giver individualitet og Bispekilen et særligt præg
Amsterdam

Ophold langs Bispekilens bassin
Nyhavn - København

Grønne facader og boligernes beplantning skaber et grønt byrum
Amsterdam

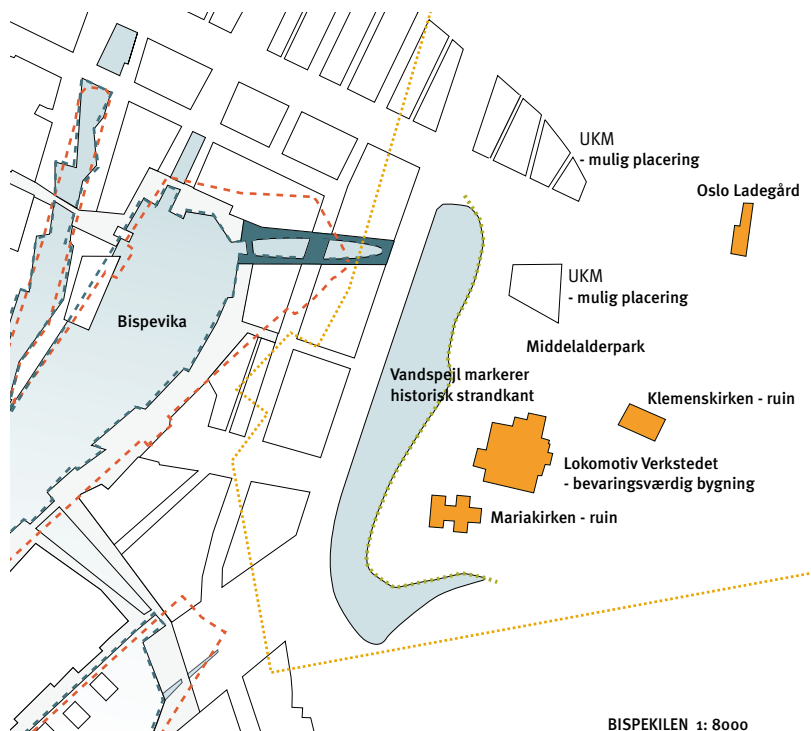
Bispekilen i Bjørvika

Bispekilen er, som navnet antyder, lagt ud som en kile, der indrammer sigtelinien fra Gamlebyen og Middeladerparken til Akershus. Bispekilen har karakter af et kanalrum, der munder ud i fjorden ved Bispevika. På hver side af allmenningens fjordbassin ligger smalle kajkanter, man kan færdes langs og opholde sig på. Bispekilen forbindes på tværs med to broer.

Bispekilen hæfter sig på den mest aktive del af havnepromenaden i Bispevika, som er præget af caféliv og restauranter. Livet i Bispekilen er dog domineret af boliger, og vil derfor også have en anden type byliv, end det dynamiske og kommercielle byliv på Havnepromenaden.

De forudsætninger, der ligger til grund for Byrumsprogrammet for Bispekilen, er baseret på materiale fra både Reguleringsplanen, Designhåndbogen og konkurrence forslaget »Nyt Byliv«.

Kulturhistorie og Sigtelinier

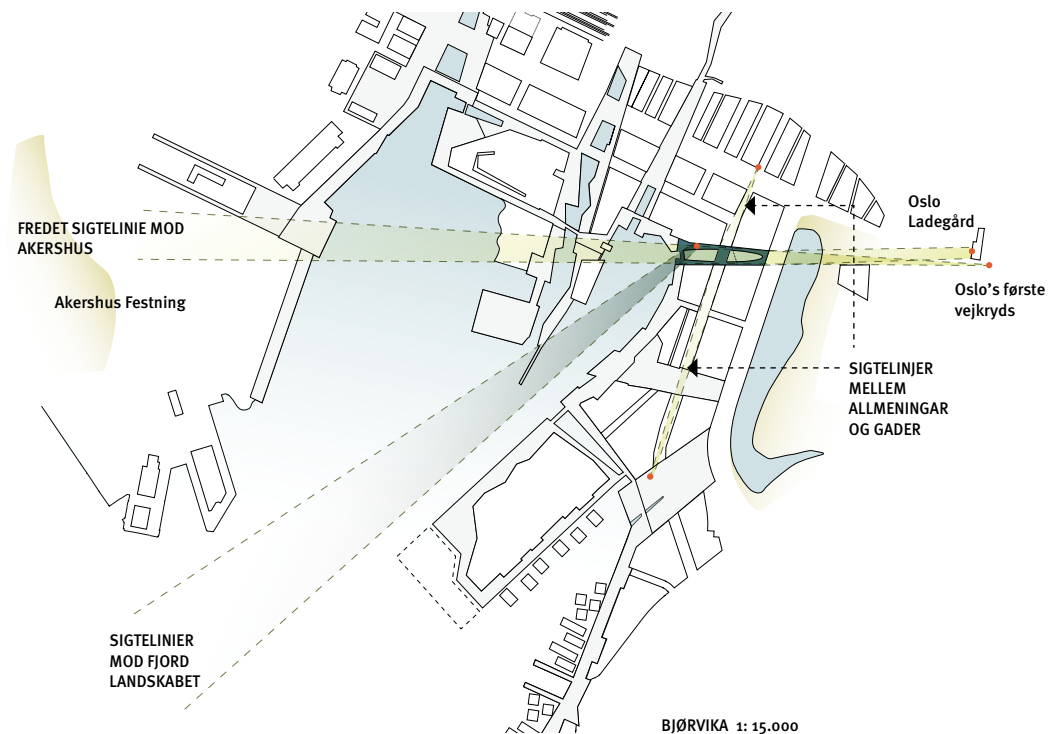
KULTURHISTORIE

Bispekilen ligger på kanten af det oprindelige Oslo. I Gamlebyen findes historiske bygninger og i Middelalderparken fortids ruiner. Oslo Ladegård blev udlagt som ladegård for Akershus, og der er derfor en historisk forbindelse mellem disse områder. Det store vandspejl markerer den oprindelige strandlinie ved Oslo's grundlæggelse.

Den nuværende kajkant i Bispevika vil ligge midt i det fremtidige Bispekilen, og dette bør markeres i det nye byrum.

I fremtiden kommer UKM muligvis til at ligge i Middelalderparken, og vil føje endnu en historisk dimension til dette område af Oslo.

- historiske bygninger
- ekisterende kajkant fra 1800
- ny kajkant
- grænse for forminneområde
- oprindelige strandlinie ved Oslo's grundlæggelse

SIGTELINIER

Bispekilen er udlagt til at skabe en sigtelinie fra det oprindelige Oslo til Akershus. I Gamlebyen ligger et historisk vejkræds og sigtelinien udgår fra dette punkt.

Fra Bispekilen vil der også være vigtige sigtelinier til både fjorden og Middelalderparken.

- udsigtspunkter
- sigtelinier mod Hovedøja og fjordlandskabet
- fredad historisk sigtelinier mellem Gamlebyen og Akershus

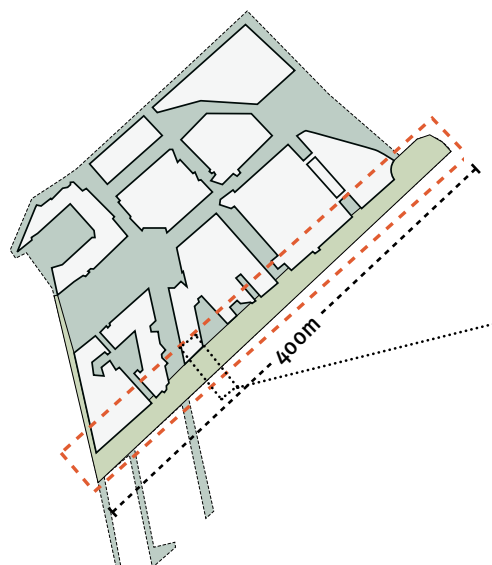
Byrummets skala

Bispekilen er en af de mindste allmenninge i Bjørvika. Skalaferencerne giver en fornemmelse af byrummets størrelse.

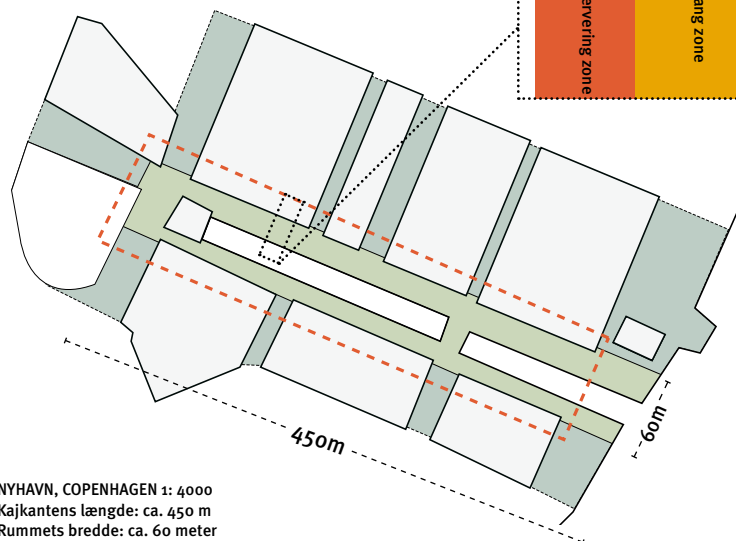
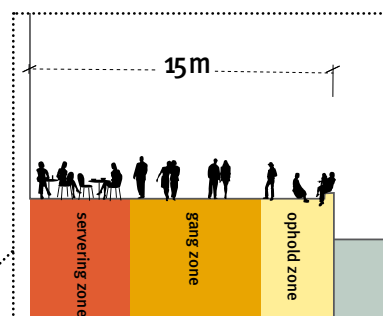
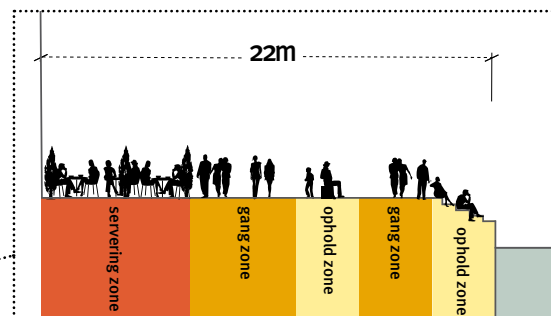
Bispekilen er et boligorienteret byrum og både Aker Brygge og Nyhavn er i dag kommercielle byrum - anvendelsen af de to typer rum er derfor forskellig.

Bispekilen vil opfattes et intimt rum, og denne kvalitet bør udnyttes.

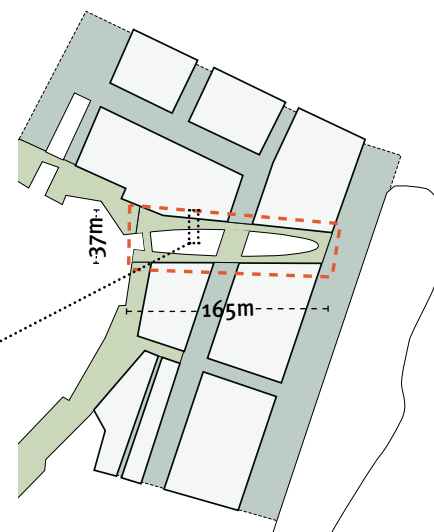
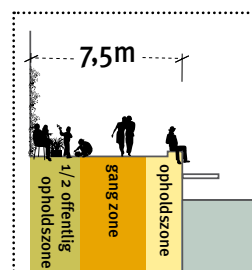
Skalaen på Bispekilen vil minde om de nybyggede boligkanaler i Amsterdam. Kvaliteten ved disse rum er, at de har god menneskelig skala - og at der er plads til både gangzone og ophold.

AKER BRYGGE, OSLO 1: 4000
Kajkantens længde: ca. 400 m

NYHAVN, COPENHAGEN 1: 4000
Kajkantens længde: ca. 450 m
Rummets bredde: ca. 60 meter

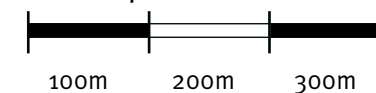

BISPEKILEN, OSLO 1: 4000
Kajkantens længde: ca. 165 m kajkant
Rummets bredde: ca. 37 m

Borneo, Amsterdam

SKALA 1:4 000

Topografi og vandforhold

Vandniveauet i Bjørvika skifter under normale omstændigheder mellem -0,14 - + 0,14 m. Men i ekstreme tilfælde kan det variere fra -1,13 - +2,09 m.

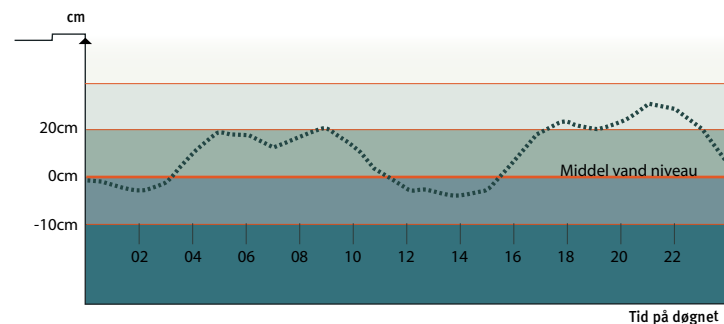
Et af temaerne for Bispekilen er tidevandet og dets indvirkning på byrummet.

Tidevandet i Norge dannes i Atlanterhavet og forplanter sig som en bølge. Når bølgen kommer til Nordsøen bliver den reflekteret og går nordover igen og skaber et komplekst tidevandsmønster i Nordsøen. Enkelte steder vil den reflekterede bølge ophæve den indkomne bølge, og der opstår et punkt uden tidevand (amfidromisk punkt). Et sådant punkt findes sydvest for Egersund. Dette fører til at tidevandsvariationerne langs Jæren, Sørlandet og i Oslofjorden er små og ofte underordnet det meteorologiske.

Selvom tidevandsvariationerne i Oslofjorden er mindre end langs kysten, er der stadig en historie at fortælle og denne vil blive fortalt i Bispekilen.

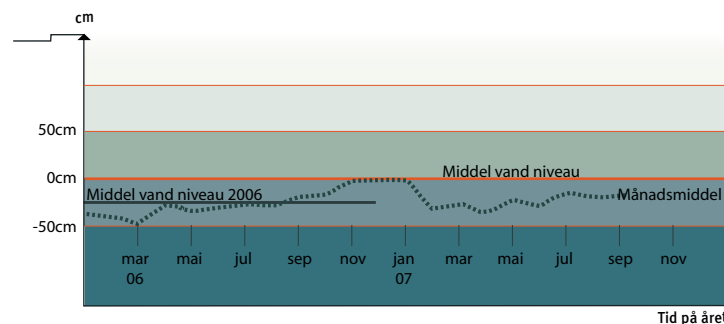
I fremtiden vil Middelaldervandspejlet gennemstrømmes af vandet fra den elv, der idag ligger i rør. Der skal derfor etableres en rørføring under Sørenggata mellem Middelaldervandspejlet og vandet i Bispekilen. Det bliver Middelaldervandspejlets fremtidige udløb, og der ved opnås en god gennemstrømning af vandet.

Kilder:
statens sjøstatverk: <http://vannstand.statkart.no/skjema.php>
www.wikipedia.org

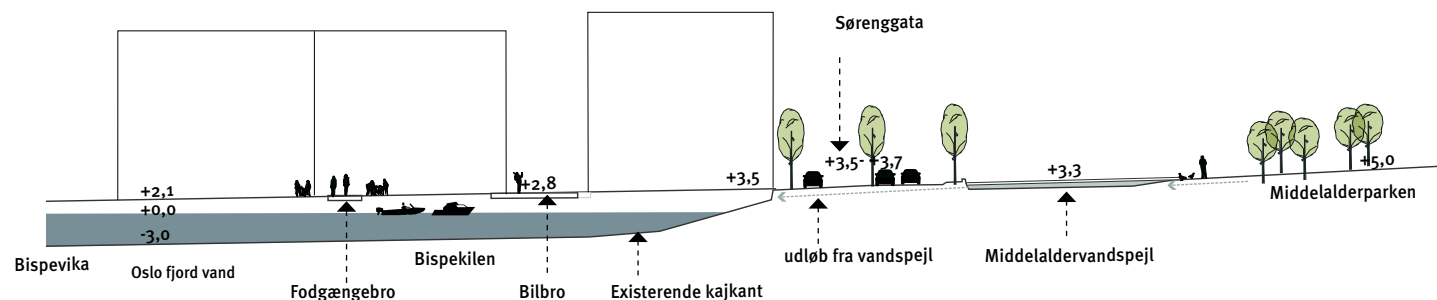
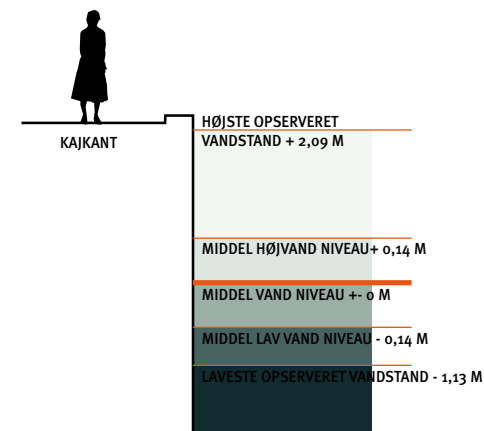
VARIATION OVER DØGNET

Ebbe og flod vil i Bispekilen variere vandstanden med 30 cm i døgnet. (måling fra 30.09.07)

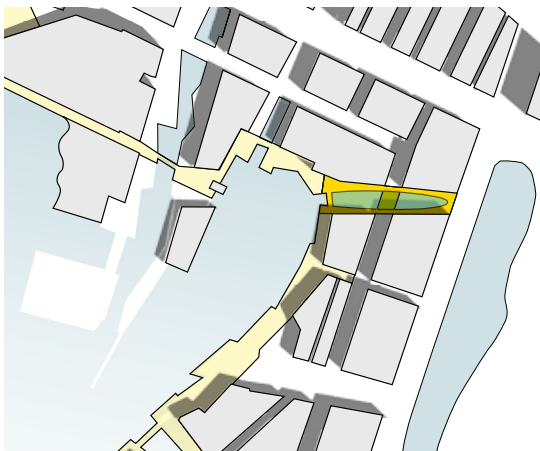

VARIATION OVER ÅRET

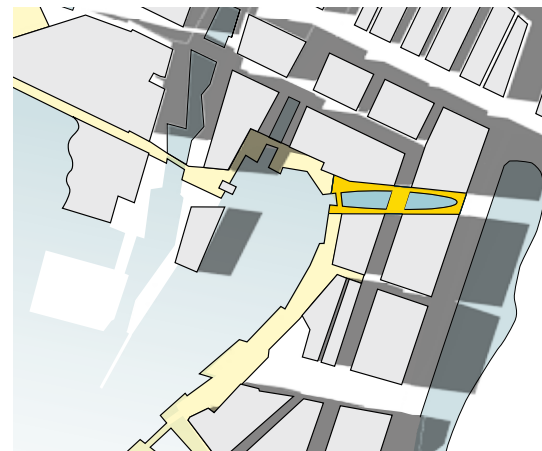
I Oslo varierer vandstanden vanligvis 0,5 m om året. (måling fra 2006)

PRINCIP SKITSE FOR DET FREMTIDIGE BISPEKILEN - MIDDELALDERPARKEN

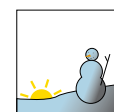
FORMIDDAGS SOL OM SOMMEREN
Kl 10.00 1. Juni.

AFTENSOL OM SOMMEREN
Kl 18.00 1. Juni.

FORMIDDAGSSOL VED JÆVNDØGN
Kl 10.00 21. marts.

AFTENSOL VED JÆVNDØGN
Kl 15.00 21. marts

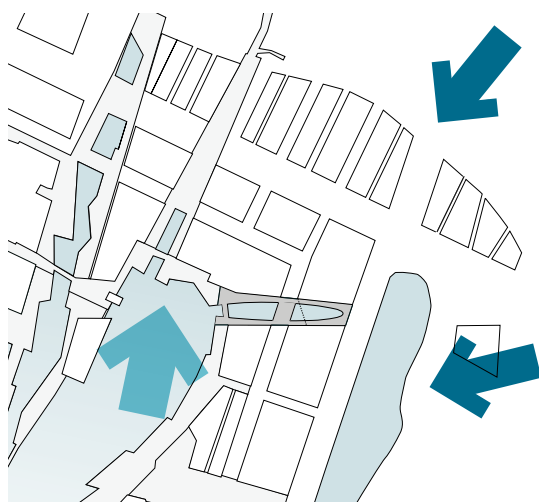
ATTRAKTIVE STEDER OM DAGEN

Om dagen ligger Bispekeilens nordlige kaj i sol. Bispekeilens sydlige kaj får først sol senere på dagen, og det er primært i sommerhalvåret, hvor solen står højt. Mellem maj og august har Oslo mellem 200-250 soltimer per måned. Der er et stort potentiale for rekreative aktiviteter både om sommeren og om vinteren - særlig i Bispekeilens vestlige ende mod Bispevika.

ATTRAKTIVE STEDER OM EFTERMIDDAGEN OG AFTENEN

På gode sommeraftener vil hele Bispekeilen ligge i sollys. Om vinteren, hvor solen ligger lavt og går ned tidligt, vil Bispekeilens kaj tættest på Bispevika ligge i sollys. Både om dagen og om aftenen på alle tider af året vil Bispekeilen nord/vestlige ende være den mest attraktive i forhold til sollys, og dette skaber gode forudsætninger for byliv i denne del.

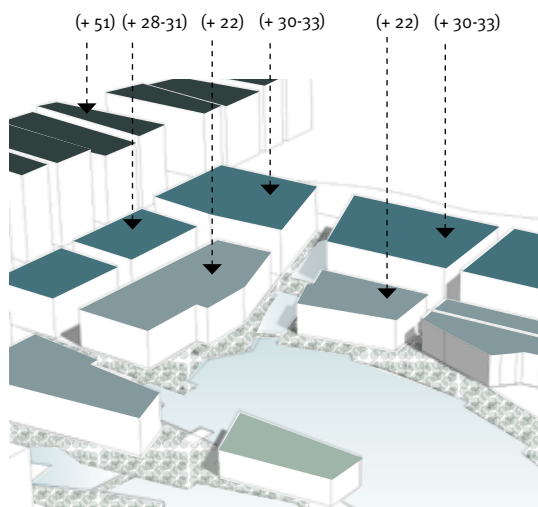
Vind og Bygningshøjder

Helårsvind fra sydvest
Kold vintervind fra nordøst

VINDEN

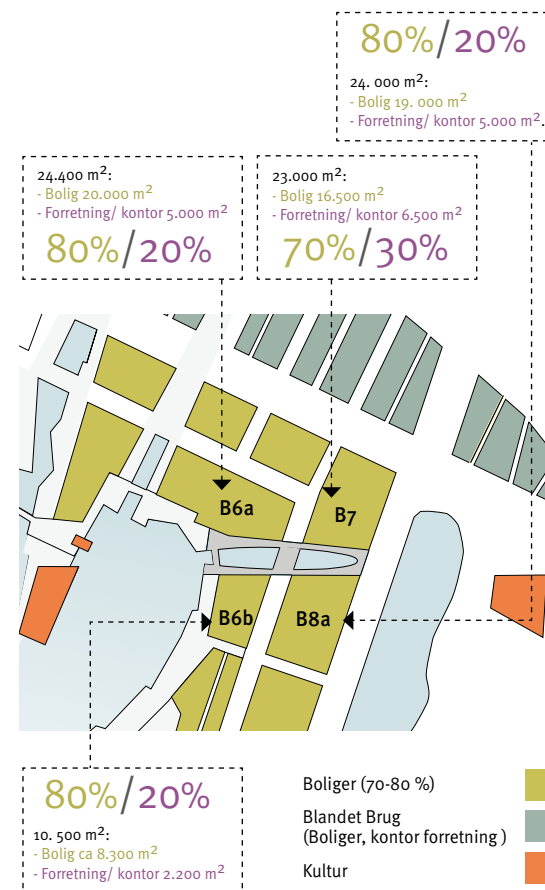
Den syd-vestlige vind kommer ind fra fjorden i sommerhalvåret, og vintervinden fra Nordøst er kold. Sammenlignet med Bispevika ligger Bispekilen mere beskyttet for den sydlige vind, og Bispekilen vil derfor kunne give mere behagelige opholdsmuligheder end Bispevika på blæsende dage. Bispekilen udfordres af Sørenggata i forhold til luftforurening, og det er vigtigt, at der sikres så meget luftgennemstrømning i allmenningen, at den forureneede luft blæses væk.

10-17 etager
5-10 etager
4-8 etager
3-5 etager
1-3 etager

BYGNINGSHØJDER

Bebyggelsen bliver lavere ned mod vandet. Bebyggelsen er dog stadig forholdsvis høj omkring Bispekilen, det er derfor vigtigt, at bygningsudformningen søger at mindske vindproblemer mest muligt, så der undgås 'down-wash' effekt i byrummet.

FUNKTIONER

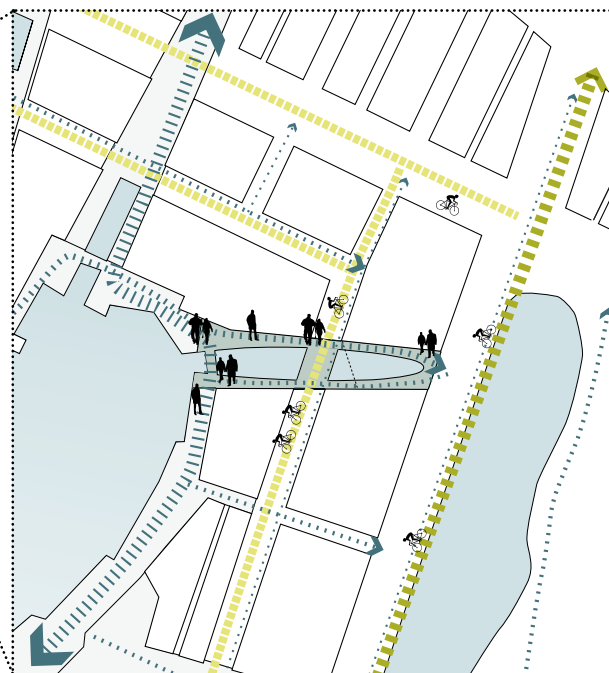
Rundt om Bispekilen er bygningerne domineret af boliger, der er dog mulighed for at skabe aktive, kommercielle stueetager, hvor det er ønskeligt, da Reguleringsplanen også afsætter areal til denne type aktiviteter. For hver ende af Bispekilen vil ligge store kulturelle institutioner i form af henholdsvis Akvariet og Kulturhistorisk Museum (UKM) i Middelalderparken

- ||||| Hovedgater
 - Lokalgater
 - Tværgater
- (ifølge Temahefte Byrum og Gaterum)

GADER MØDER ALLMENNING

I Bjørvika planen er det en bærende idé, at hver allmeningen forbinder det nye byområde med det eksisterende Oslo. Bispekilen ligger i planens yderkant og måden, hvorpå den kobler til det eksisterende Oslo er ikke helt så entydig som i de andre allmeninge. Der ligger således nogle vigtige udfordringer omkring kobling til Gamlebyen og Middelalderparken, som skal løses. En af disse udfordringer er Sørenggata, som ikke må blive for kraftig en barriere.

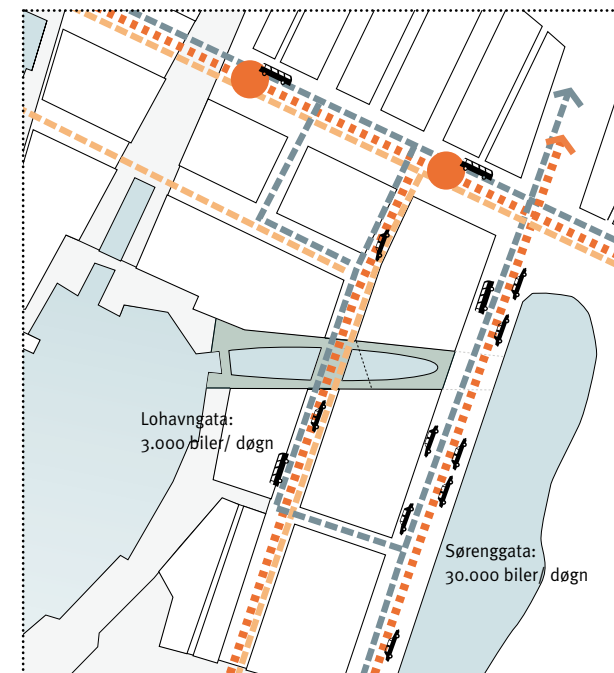

- ||||| Cykelfelt
 - ||||| Gang og cykelvej
 - ||||| Fodgænger
- (ifølge Temahefte Byrum og Gaterum)

FODGÆNGERE OG CYKLER

Bispekilen er et byrum for fodgængere, men gennemskares på midten af Lohavngata. Lohavngata har cykelfelt, og krydsningen mellem Bispekilen og Lohavngatas trafik skal være tryk for de bløde trafikanter.

Bevægelse

- Holdeplads kollektiv trafik
- Trikk
- Busser
- Biltrafikk (Tallene er prognoser for 2025)

OFFENTLIG TRANSPORT OG BILER

Bispekilens nærmeste stoppested bliver ved Nyland Allé og Kongsbakken. De mange biler på Sørenggata vil være en udfordring for bylivet i Bispekilen.

Lohavngata er ikke en gennemkørselsgade, og har derfor væsentligt mindre trafik. Lohavngata broen over Bispekilen vil indeholde rørføringer, og den får derfor en konstruktionshøjde på op til 1 m.

Vision

Bispekilen vil være domineret af boliglivet. Allmenningen har en kommerciel og dynamisk begyndelse ved Havnepromenaden i Bispevika. Boligerne i Bispekilen skaber et mere roligt og lokalt byliv end det der præger havnepromenaden. Bispekilen som helhed vil derfor være havnepromenadens komplementære byrum. Bispekilen skal tilbyde attraktive opholdsmuligheder for både beboerne, dem der arbejder i nærheden og dem der passerer gennem rummet.

Til tider vil allmenningen fyldes af børn, unge og familier på vej til og fra Middelalderparken og UKM. For disse besøgende skal byrummet tilbyde mere end bare at være et gennemgangsrum. Her skal være gode opholdsmuligheder og overraskende oplevelser.

Bispekilen udnytter sit potentiale som historiefortæller. Allmenningen er udlagt som en visuel kile på baggrund af Oslo's historie, og Bispekilen skal udnytte, at den fysisk krydser historiske spor. Bispekilens vandbassin skal kommunikerer tidevandets foranderlighed, og derved føje en naturbetinget oplevelse til byrummet.

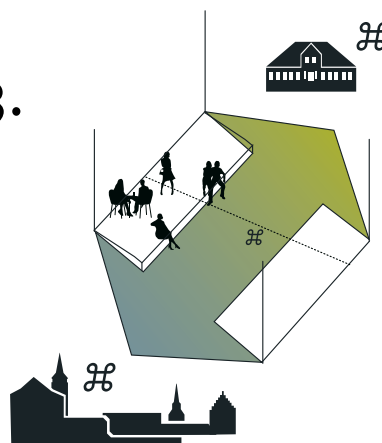
01.

ET BYLIV I BALANCE

Bispekilen skal være et godt byrum for alle grupper. På et lille areal er flere interesser samlet, og byrummet skal have noget at tilbyde alle sine brugere. Bispekilen skal favne et byliv, der rummer kommercielle, kulturelle, naturorienterede og sociale oplevelser. Det vil især være de publikum orienterede funktioner og det boligorienterede byliv, der skal finde en god balance.

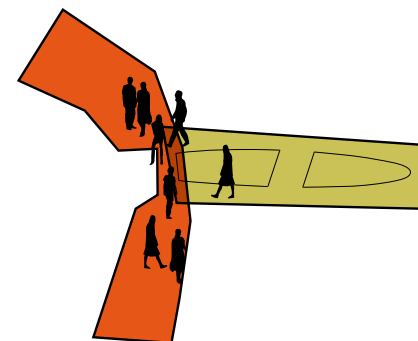
03.

ET BYRUM MED FORTÆLLINGER

Bispekilen har både historiske og naturmæssige historier at fortælle. Bispekilen forbinder visuelt Gamlebyen til Akershus. Bevægelsen fra Gamlebyen til fjorden krydser en række historiske lag fra middelalderens strandlinie til industriens kajkant - denne historie kan kommunikeres i byrummet. Der kunne, som en reference til UKM, udstilles historiske skibe i Bispevika. Bispekilens vandelement styres af månen, og vandstandens foranderlighed kan studeres i dette byrum.

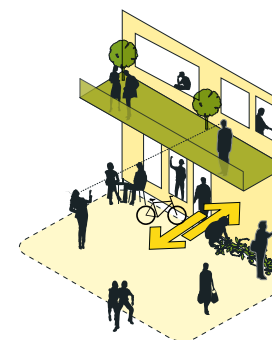
02.

KONCETRER DET KOMMERCIELLE BYLIV

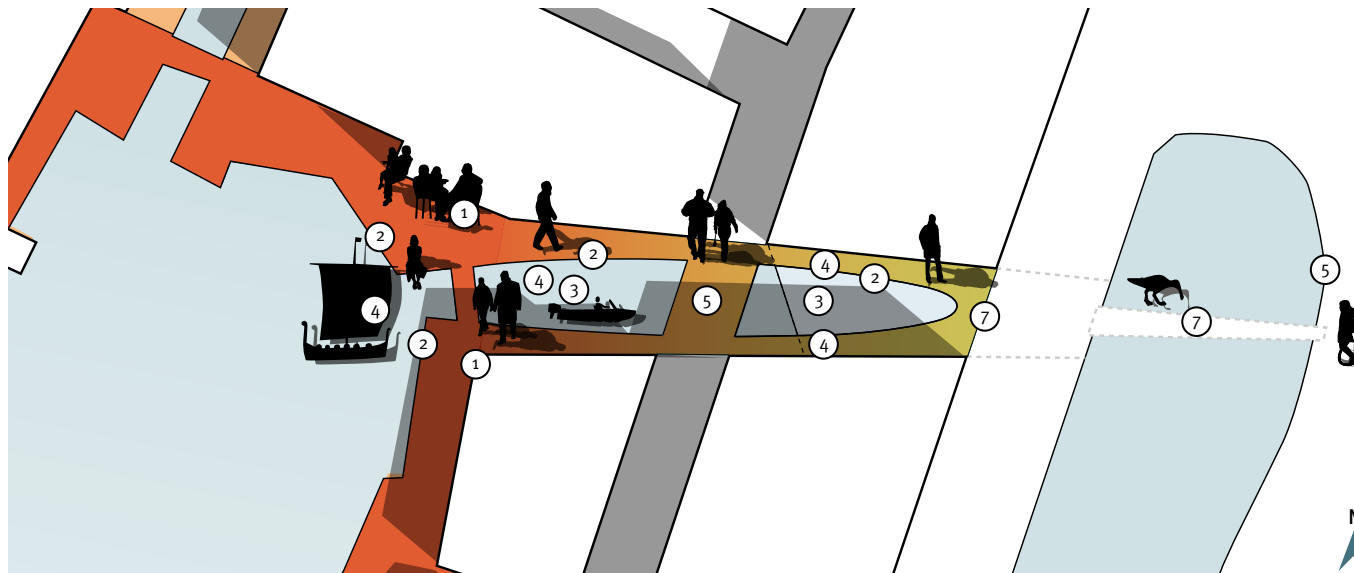
Ud fra devisen 'at samle og ikke sprede' bør den kommercielle aktivitet i Bispekilen koncentreres om udmundingen ved Havnepromenaden i Bispevika. Set ud fra Bjørvika som en helhed, er det vigtigt, at Bispevika bliver det livlige og dynamiske sted, som visionen ligger op til. Denne vision skal Bispekilen hjælpe på vej ved at koncentrere den kommercielle aktivitet i den vestlige ende og ikke trække denne type aktivitet længere op i Bispekilen.

04.

SYNERGI MELLEM FUNKTIONER OG BYLIV

Kantens funktioner bidrager til livet i byrummet, og den variation som vil være i kantens aktiviteter afspejles i bylivet. I Bispekilen skal der skabes god balance mellem kantens boliger og det offentlige liv. I tillæg til den boligorienterede og kulturelle aktivitet, kunne lokale aktiviteter såsom børneinstitutioner og foreninger præge livet i byrummet.

★ Bispekilen skal rumme et byliv med mange forskellige attraktioner - både kommercielle, kulturelle, naturorienterede og sociale. Bispekilen forbinder fjorden med Middelalderparken og Gamlebyen og dette bør udnyttes. Tidevandsbassinet skal tilbyde variationer over året, og varierede oplevelser af at opholde sig i Bispekilen

▲ Hvis Bispekilens potentiale som inviterende bindeled mellem fjorden og Middelalderparken ikke udnyttes, er der risiko for at Bispekilen bliver et gennemgangsrum, hvor ingen opholder sig. Trafikken på Lohavngata og Sørenggata er en udfordring, og biltrafik og byliv bør finde en god balance.

I dagstimerne er Bispekilens nordside den attraktive solside, men i sommerhalvåret vil også den modsatte kajkant have attraktiv sol om eftermiddagen og aftenen.

★ 1 **POTENTIALE:** DE KOMMERCIELLE AKTIVITETER SKABER DYNAMIK, OG ER I GOD BALANCE MED DET OFFENTLIGE LIV.

▲ **RISIKO:** DE KOMMERCIELLE AKTIVITETER DOMINERER OG SPREDER SIG OP I BISPEKILEN OG TRÆKKER DERVED BYLIVET UD AF BISPEVIKA.

★ 2 **POTENTIALE:** DER SKABES ATTRAKTIVT, OPHOLD NÆR VANDET, DER UNDERSTØTTER DET LOKALE LIV.

▲ **RISIKO:** RUMMETS REKREATIVE POTENTIALE UDNYTTES IKKE, DER ER FOR LANGT NED TIL VANDSPEJLET, ELLER DER ER UBALANCE MELLEM DET OFFENTLIGE LIV OG BOLIGLIVET.

★ 3 **POTENTIALE:** BASSINERNE ER EN ATTRAKTION OG BIDRAGER TIL BYLIVET MED SMÅBÅDE OG LIGN.

▲ **RISIKO:** BASSINERNE UDGØR INGEN ATTRAKTION OG DE TILFØRER INTET EKSTRA LAG TIL BYLIVET.

★ 4 **POTENTIALE:** BYRUMMET FORTÆLLER HISTORIER GENNEM FYSISKE MARKERINGER.

▲ **RISIKO:** HISTORIER FREMHÆVES IKKE FYSISK, KAN IKKE AFLÆSES I RUMMET OG GÅR DERVED TABT I DEN DAGLIGE BRUG AF RUMMET.

★ 5 **POTENTIALE:** GOD BALANCE MELLEM TRAFIKANTER, OG BILTRAFIKKEN DOMINERER IKKE BYRUMMET.

▲ **RISIKO:** DOMINERENDE BILTRAFIK MINDSKER ALLMENNINGENS REKREATIVE POTENTIALER OG SÆNKER HERLIGHEDSVÆRDIEN.

★ 6 **POTENTIALE:** EN TYDELIG, ÅBEN OG GENERØS KRYDSNING, SOM FORBINDER MIDDELALDERPARKEN OG FJORDEN.

▲ **RISIKO:** INGEN FORBINDELSE - BISPEKILEN ENDER 'BLINDT' OG EN VIGTIG KOBLING TIL DET OMGIVENDE OSLO - OG DET BYLIV DER HERVED KUNNE TILFØRES - GÅR TABT.

Funktioner og bylivszoner

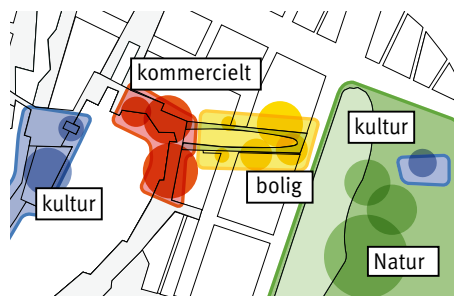
Livet i Bispekilen er primært domineret af lokalt boligliv. Bispekilen skal sikre gode forhold for både det offentlige og lokale byliv. Især skal byrummet sikre gode forhold for de daglige uformelle møder mellem beboerne.

Livet i Bispekilen vil være domineret af boligerne. Byrummets faste garnison er således beboere, hvilket kan være en udfordring i forhold til at skabe byliv i hverdagens dagstimer. Bispekilens skal derfor være attraktiv for de mange, der arbejder i området.

Bispevika, og således Bispekilens vestlige hjørne, har i kraft af sin kommercielle aktivitet potentiale til at være aktiv både dag og aften.

Det er oplagt at Bispekilen huser aktiviteter, som ligger sig imellem de to yderpunkter - det kommercielle liv og boliglivet. Det kunne være aktiviteter som børneinstitutioner eller lokale foreninger.

Bispekilen skal være en attraktion i sig selv, og skal tilbyde særlig oplevelser med historiske og naturorienterede referencer.

BYLIVET I OG OMKRING BISPEKILEN

Bispekilen støder op til en række vigtige funktioner af kulturel og naturmæssig art, og bylivet i Bispekilen skal ses i sammenhæng med dette, da de forskellige typer af aktivitet vil supplere hinanden.

UDESERVERING

Bispevika's kommercielle aktivitet vil bidrage til bylivet med udeservering langs caféerne og restauranterne.

REKREATION VED VANDET

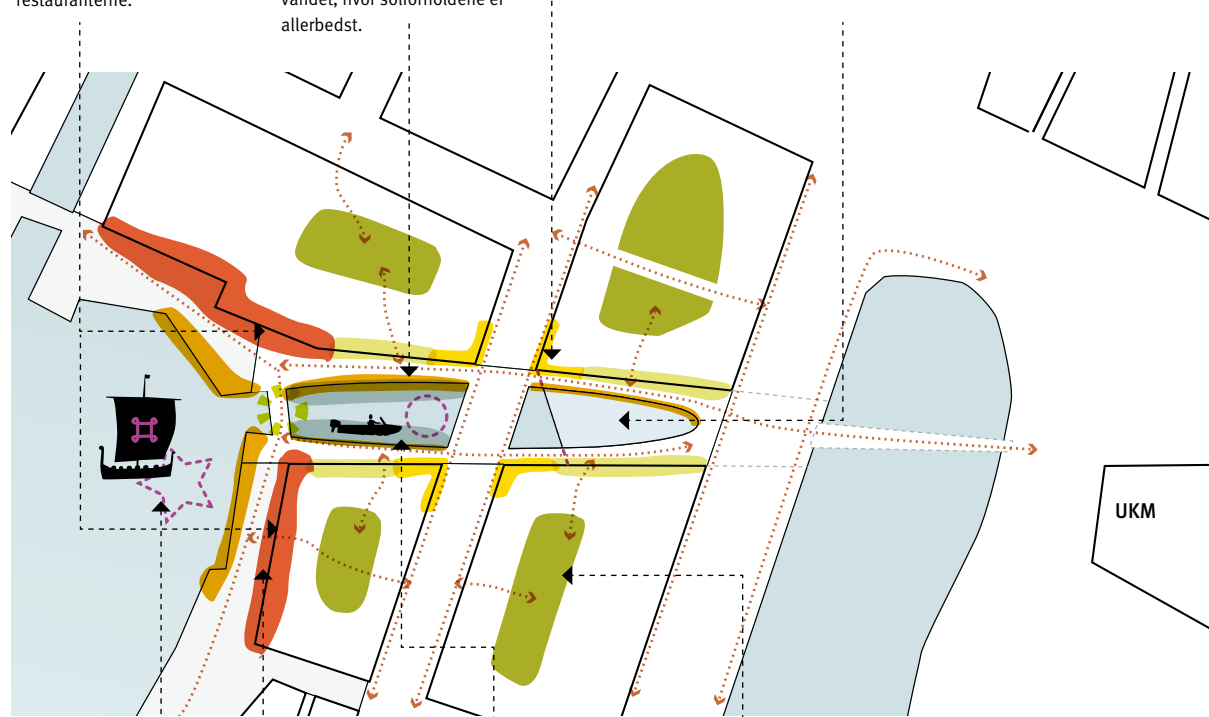
Bispekilens bassin og Havnepromenaden tilbyder attraktive opholdsmuligheder langs vandet, hvor solforholdene er allerbedst.

AKTIVE HJØRNER

Lokalt orienterede aktiviteter som supplement til boligerne og de kommercielle aktiviteter.

HISTORIE FORTÆLLING

Byrummet tilbyder særlige oplevelser med referencer til Oslo's historie og årstidernes skiftet.

KULTUR HISTORIE

Mulighed for at fortøjre historiske skibe. Disse skibe vil være en attraktion, og en fin reference til UKM. Skibene er muligvis en del af UKM's udstilling.

LOKALE BUTIKKER OG CAFÉER

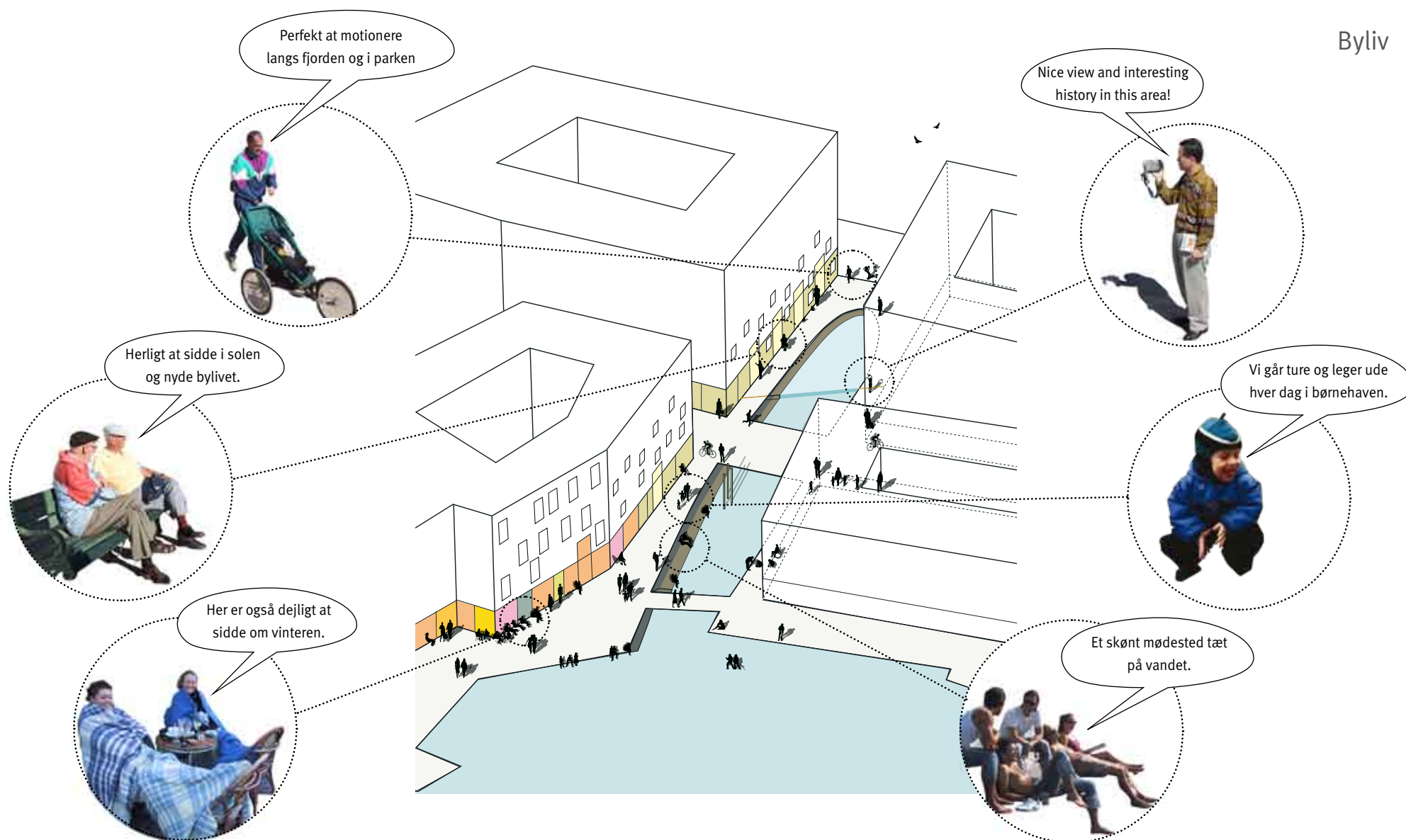
Udeservering for café og mindre sekundære nærbutikker for at man skal kunne købe pic-nic mad og snacks.

SMÅ BÅDE

Private småbåde kan ligge til og skabe en livlig kajkant. Muligheden for at kunne tage båden til Bispekilen inviterer endnu flere mennesker til byrummet.

BOLIGLIV OG LEGEPLADSER

Grønne gårdrum tilbyder gode beskyttede pladser med mulighed for både aktiv leg og stille rekreation.

Terræn

- Vision
- Anbefalinger
- Bevægelse og belægning
- Vand og bassinkant
- Opholdsmuligheder
- Byrumsbelysning

Vision

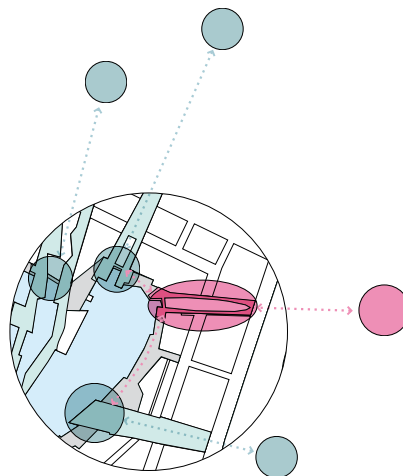
Byrummets terræn præges af et enkelt og klart defineret bassin, og terrænet skal stræbe efter at sikre en helhedsmæssig oplevelse af det smalle byrum.

Bassinet styres af tidevandet. Udformningen af byrummet formidler tidevandets indvirkning på de fysiske rammer. Vandets variation af det fysiske miljø bliver en del af byrumsoplevelsen.

Bispekilen har sammenlignet med Havnepromenaden forholdsvis smalle kajkanter og er omgivet af bygninger, og rummet vil derfor opleves intimt. Denne kvalitet bør dyrkes i terrænbearbejdningen, så der skabes gode, behagelige og inviterende opholdsmuligheder. Terrænet udnytter byrummets klimatiske forudsætninger til fulde, så der sikres en maksimal udnyttelse af de tilstedeværende herlighedsværdier.

Det er en bærende idé i Bjørvika, at hver allmening forbinder det nye byområde med det eksisterende Oslo. Sørenggata må derfor ikke blive en barriere mod Gamlebyen og Middelalderparken.

01.

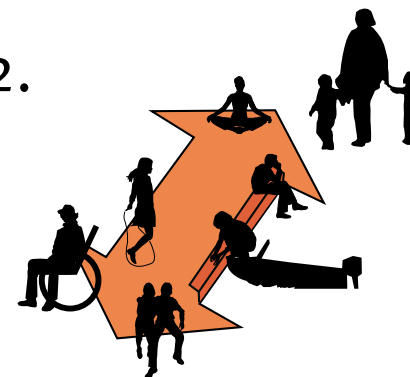
ET INVITERENDE BINDELED

Bispekilen kobler fjorden med de bagvedliggende områder - Gamlebyen og Middelalderparken.

Når man bevæger sig gennem Bispekilen sikrer terrænet oplevelsen af et sammenhængende byrum, der strækker sig fra fjorden, tværs over Lohavngata og helt til Sørenggata.

Terrænet og dets elementer tilgodeser den visuelle kobling fra Gamlebyen til Akershus.

02.

TERRÆNET INVITERER TIL MANGFOLDIGT BYLIV

Terrænet understøtter byrummets forskellige brugere og deres behov. Terrænet tilgodeser både de offentlige og mere kommercielle brugergrupper. Terrænet skal sikre alle brugergrupper god tilgængelighed og gode opholdsmuligheder.

03.

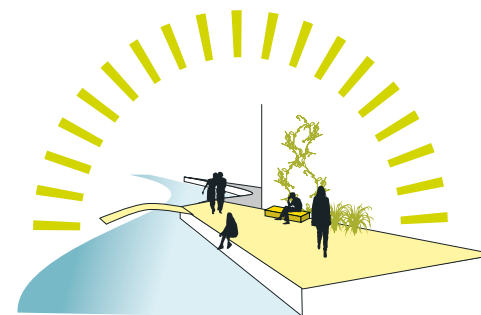
TERRÆNET SOM HISTORIEFORTÆLLER

Terrænet kommunikerer byrummets identitet, og understreger byrummets enkelhed.

Terrænbearbejdningen indskrifter Bispekilen i historien ved at fortælle den stedsspecifikke del af Oslo's historie.

Bispekilens bassin skaber en særlig attraktion i rummet. Vandelementet styres af månen, og bassinet kommunikerer vejrets foranderlighed over døgnet og året.

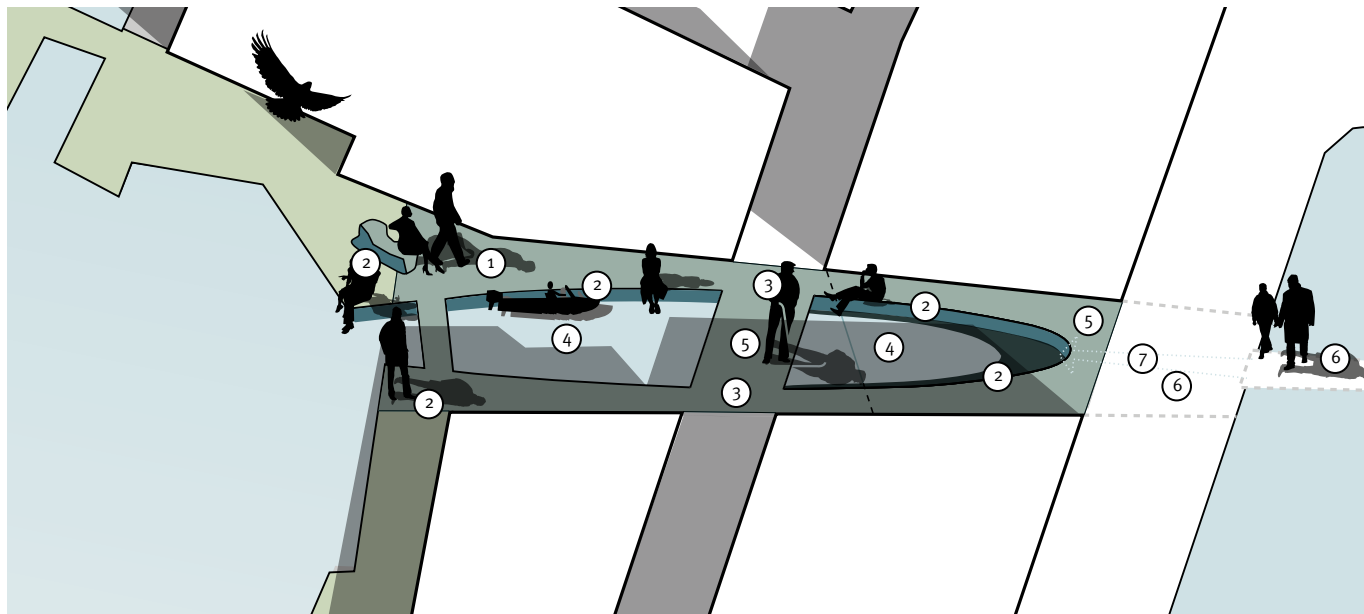
04.

TERRÆNET FORØGER HERLIGHEDSVÆRDIERNE

Terrænet udnytter Bispekilens umiddelbare herlighedsværdier, såsom læ og en god solside. Samtidig tilføjer terrænets udformning nye herlighedsværdier med fokus på behageligt ophold og oplevelser i den lille skala.

Terrænbearbejdning bør mindske den fysiske og visuelle afstand mellem kajkant og vandspejl.

Bispekilen har potentiale til at blive et fint byrum med en mere intim karakter end de øvrige allmenninge. Klimatisk er Bispekilen beskyttet for vind. Terrænet bør udnytte dette, og optimere den forhåndenværende plads til at tilbyde de mest optimale klimatiske forhold. Den mere intime og særlige stemning i dette byrum bør komme til udtryk i terrænbearbejdning. Det store vandbassin inviterer med gode opholdsmuligheder. Byrummet fortæller om tidevandet og indskrives Bispekilen i Oslo's historie. Sørengata sikre gode og trygge forbindelser for fodgængere og er behagelig at færdes langs med, og nem at krydse.

Bispekilens forskellige delelementer optimeres ikke, og allmenningen bliver et gennemgangsrum, hvor ingen opholder sig. Bassinets ideer dyrkes ikke og det tilbyder ingen særlig attraktion. Kajkantens opholdsmuligheder udnyttes ikke, og allmenningen inviterer ikke til at slå sig ned. Fodgængernes bevægelser langs med og på tværs af Sørengata prioriteres ikke, og Sørengata bliver en barriere fremfor et bindeled.

POTENTIALE: TERRÆNET UDNYTTER DE KLIMATISKE FORHOLD VED AT VÆRE BREDEST, HVOR DER ER MEST SOL.

RISIKO: SKABES DER IKKE ATTRAKTIVE PLADSER I SOLEN INVITERER RUMMET IKKE TIL OPHOLD.

POTENTIALE: TERRÆNET TILBYDER OPHOLDSMULIGHEDER, OG KOMMERCIELT OG OFFENTLIGT OPHOLD ER I BALANCE.

RISIKO: BISPEKILENS KOMMERCIELLE OPHOLDSMULIGHEDER DOMINERER, OG DET OFFENTLIGE OPHOLD FÅR IKKE PLADS.

POTENTIALE: BELÆGNINGEN SIKRER BÅDE ET SAMMENHÆNGENDE BYRUM OG GODE TRAFIKFORHOLD.

RISIKO: BELÆGNINGENS SAMMENHÆNG BRYDES OG ALLMENNINGEN DELES PÅ MIDTEN. UKLAR TRAFIKREGULERING GØR KRYDSNINGEN USIKKER.

POTENTIALE: TERRÆNET FORTÆLLER HISTORIER OM KLIMAET OG OSLO'S FORTID.

RISIKO: TERRÆNET KOMMUNIKERE INTET OG FOR BRUGERNE INDSKRIVES BYRUMMET DERVED IKKE I EN STØRRE KONTEKST.

POTENTIALE: BISPEKILEN OPFATTES SOM ET HORIZONTALT RUM OG ALLE BRUGERE SIKRES TILGÆNGELIGHED.

RISIKO: STIGNINGEN FRA FJORDEN TIL BISPEKILEN ER UHENSIGTSMÆSSIGT LØST OG DETTE MINDSKER VISSE BRUGERES TILGÆNGELIGHED.

POTENTIALE: BISPEKILEN KOBLES TIL DET ØVRIGE OSLO VIA GODE FODGÆNGERFORBINDELSER LANGS MED OG PÅ TVÆRS AF SØRENGGATA.

RISIKO: SØRENGGATA ER EN BARRIERE OG BJØRVIKA'S SAMMENHÆNG MED DEN OMKRINGLIGGENDE BY FORRINGES.

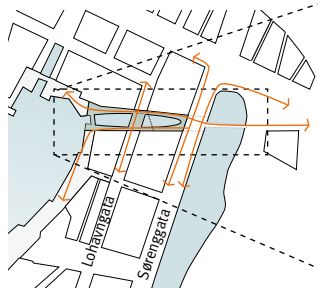

POTENTIALE: MIDDELALDERVANDSPEJLET GENNEMSTRØMMES AF VAND FRA ELV OG KOBLES TIL BISPEKILEN VIA SØRENGGATA.

RISIKO: VAND GENNEMSTRØMNING ETABLERES IKKE OG VANDKVALITETEN FORRINGES I MIDDELALDERVANDSPEJLET.

Bevægelse og belægning

I Bispekilen er der en stigning fra Havnepromenaden op til Sørensgata. Terrænet udformes så Bispekilen visuelt opfattes som et horisontalt rum, og terrænet bør optage stigningerne på en måde, der sikrer tilgængelighed for alle brugergrupper.

Bispekilens nordlige kaj er byrummets solside, og de fleste vil derfor opholde eller bevæge sig i denne del af rummet. Placeringen af bassinet bør derfor sikre mest plads i denne side af byrummet (som på tegningen til højre).

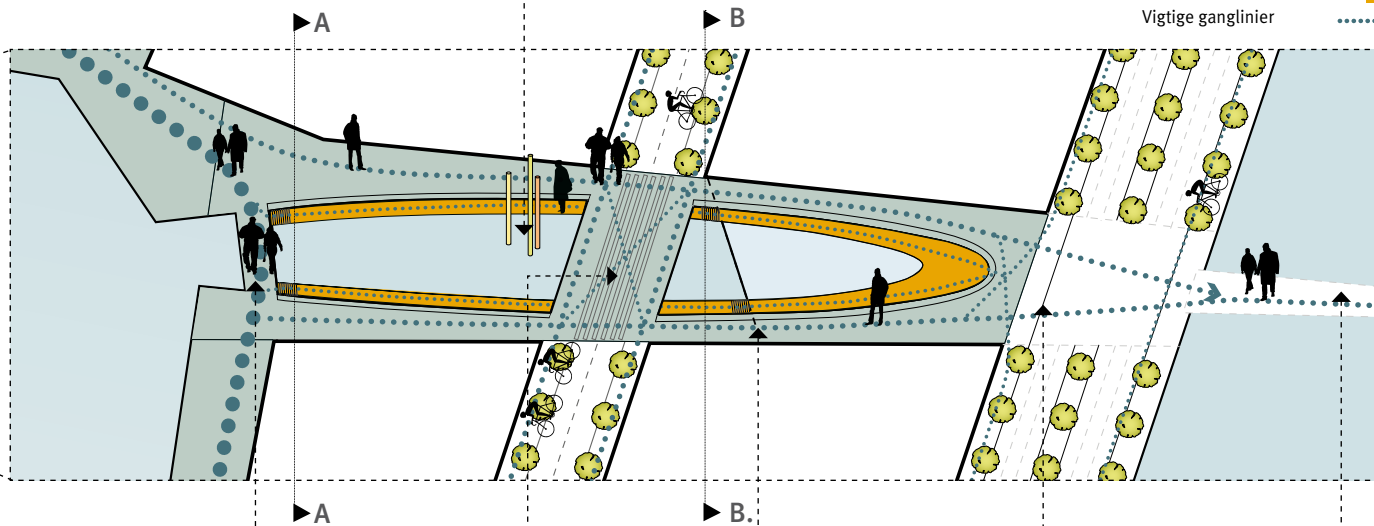
Belægningen i rummet skal opfattes som sammenhængende og binde byrummet sammen både på tværs og ved broerne.

Funktionelt vil der kunne etableres zoner til møblement og ophold langs rummets kanter. Belægningen bør dog strække sig fra bassinkanten og indtil bygningerne for at skabe oplevelsen af en sammenhængende flade, og således ikke som sådan zoneinddeles.

Bispekilen krydser historiske spor og disse fortællinger nedfældes i belægningen.

'VEJRETS FORANDERLIGHED'
(se følgende side)

Allmenning belægning
Trædæk ved vand
Vigtige ganglinier

GANGBRO

Gangbroen skal have en let konstruktion, så den ikke bliver en barriere. Den skal have en højde, så den sikrer indsejlingen af mindre både og joller. Dens design skal tilpasses både Bispekilen og Havnepromenaden.

LOHAVNGATA BRO

Trafikbroen over Bispekilen bør have en god detaljering og udformningen bør være så let og transparent som muligt, så broen ikke skæmmer den sigtelinie som Bispekilen skal etablere.

FORTÆLLINGER I BELÆGNINGEN

Markering af historiske oplysninger i belægningen. I Bispekilen skal den nuværende fjordkant markeres i det fremtidige byrum.

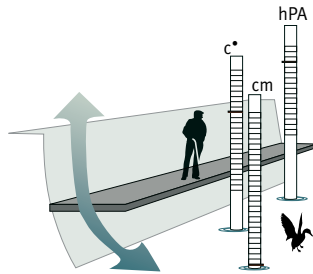
SØRENGGATA

Den trafikerede gade skal være behagelig for fodgængere at færdes langs med og nem at krydse på tværs. Luftforureningen og støj skal mindskes så vidt muligt. Lyddæmpende asfalt er en mulighed.

KOBLING TIL MIDDELALDERPARKEN

Hvis der etableres en forbindelse over Middealder vandspejlet, vil det være oplagt at arbejde med en gangforbindelse, der indskrives sig i parkens kontekst.

VEJRETS FORANDERLIGHED

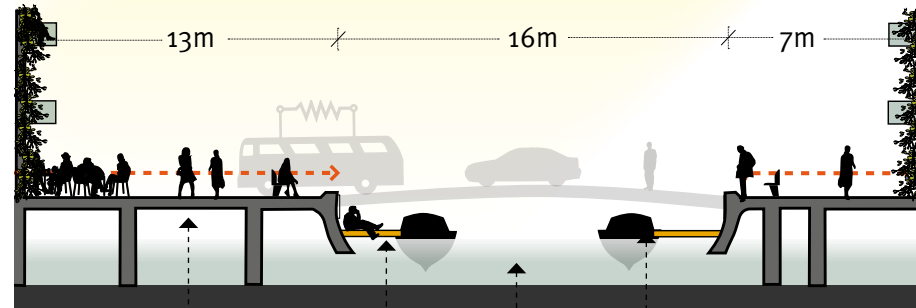
Fortællingen om tidevandet kan udvides til også at omfatte temperaturer og et barometer. Disse kan udformes kunstnerisk som en art målepinde. Træbryggen kan enten hæve og sænke sig i takt med tidevandet eller bevidst oversvømmes ved højvande.

MARKERING AF HISTORISK KANT

Højdeforskellen i vandspejlende kan ligges i den historiske kajkants linie, og derved fremhæves. Rindende vand sikres på sigt via gennemløb fra Middelaldervandspejl.

SNIT A-A (se forrige side)

PLADS TIL ALLE

Der er gode forhold for både fodgængere, offentligt ophold og kommercielt/privat ophold.

NÆRHED TIL VAND

Det vil være en stor kvalitet i byrummet, hvis der er mulighed for at opholde sig helt nede ved vandspejlet på f.eks. en træbrygge.

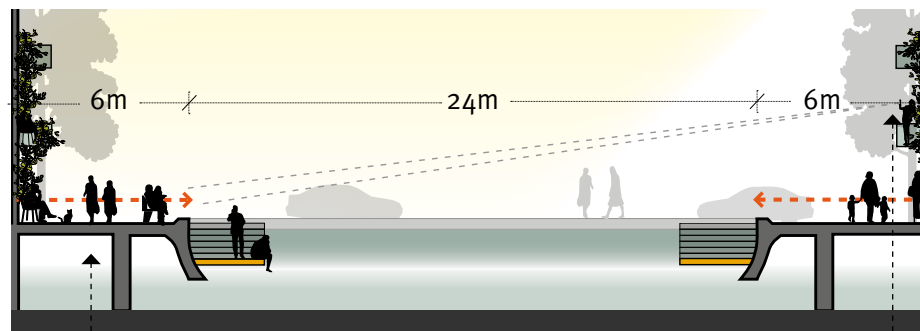
MULIGHED FOR BÅDFORTØJNING

Gæstebåde og beboernes private både vil bidrage til livet i allmenningen.

GOD VANDKVALITET

Bispekilen er et bassin uden naturlig gennemstrømning, så der må sikres cirkulation på anden vis.

SNIT B-B (se forrige side)

SOLRIG KAJKANT OG FACADE

Bispekilens nordlige del vil få mest sol, og dette skal dyrkes med ophold på både kajkanten, trædæk nær vandet, på bænke, på balkoner og terrasser og ved bygningskanten.

GOD KONTAKT PÅ TVÆRS AF BASSIN

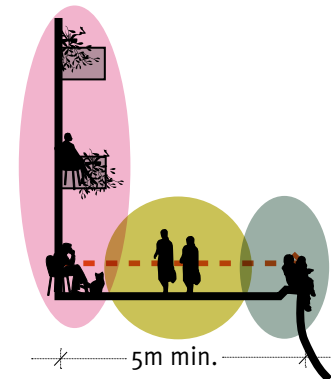
Allmenningens tværsnit har en god menneskelig skala, da det er muligt at genkende mennesker og at høre samtale på den anden side af bassinet - det er en fordel for bylivet. Tættest på Søreggata vil trafikstøjen dog formentlig hindre dette.

Vand og bassinkant

Bassinet i Bispekilen vil strække sig på tværs af den nuværende fjordkant, og denne historiske linje kan fremhæves i vandet. Der er mulighed for, at bassinets inderste del etableres som et vandspejl, og udstrækningen af dette vandspejl kan markere den nuværende fjordkant. På denne måde vil det kun være bassinets yderste del, der er fjordbassin. Dette bassin vil være styret af tidevandet og vil kunne huse gæstende småbade.

Fra Middelaldervandspejlet og til bassinerne i Bispekilen etableres et vandgennemløb, som sikrer vandgennemstrømning og god vandkvalitet.

Bassinets elipseform strammer byrummet op, og skaber en særlig identitet. Der skal indtænkes opholdsmuligheder ved bassinet, og disse skal understrege og ikke sløre bassinets enkle formudtryk.

5M MINIMUM KAJKANT

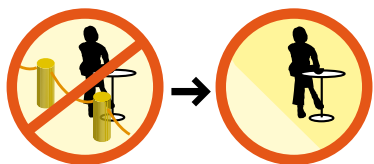
En af Bispekilens store kvaliteter er de intime kajkanter, og 5 m. på kajkantens smalleste sted vil være nok til at huse de forskellige zoner.

Ophold

Opholdsmulighederne i Bispekilen skal ses i relation til opholdet ved Havnepromenaden langs Bispevika. På Havnepromenaden vil der være mulighed for at sidde på store landskabelige trapper ned til vandet - Bispekilen skal kunne noget andet. I Bispekilen optimeres bassinkanten for ophold, samtidig med at bassinets stramme form bevares. I tillæg hertil er det en mulighed også at placere et trædæk nede ved vandspejlet for at give mulighed for at komme tættere på vandet. Trædækket vil samtidig give mindre både mulighed for at lægge til.

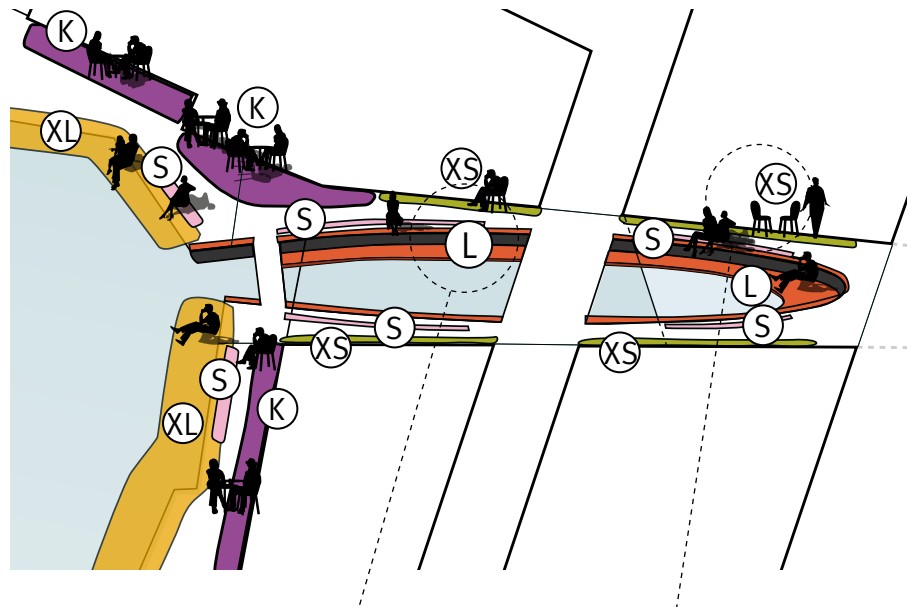
Det er vigtigt at både Bispekilen og Havnepromenaden også tilbyder ophold på bænke i mere traditionel forstand. Disse bør placeres i solen, hvor der er god udsigt over byrummet og fjorden.

I bebyggelsesplanen for Bispevika bør der laves retningslinier for det kommercielle udendørs ophold. Udeserveringer bør begrænses indenfor et givent område, og de kommercielle områder må ikke privatisere byrummet.

INGEN FASTE AFGRÆNSNINGER

Afgrænsninger mellem forskellige zoner som ved udeserveringssteder bør være så minimale som muligt for at sikre at havnepromenaden er enkelt og let overskueligt byrum. Der bør ikke etableres permanente indhegninger, planter mm.

OPHOLD VED BASSINKANT

Bassinkanten bruges til ophold på en enkel og elegant måde. Ved Havnepromenaden langs fjorden foreslås større landskabeligt udformet siddemuligheder ned til fjorden. I Bispekilen vil ophold på bassinkanten have en mere enkel og stram karakter, som på billedet ovenfor. *Christianshavns kanal, København*

OPHOLD VED BOLIGER

Opholdet vil boligene vil have en mere uformel karakter, her er det muligt at tage sin egen stol med udenfor.

SIGNATURFORKLARING:

XS

Sekundære siddepladser, på kanter, pullerter og mure.

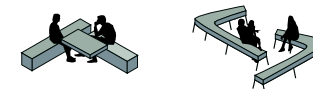
S

Bænke, pladser for flere, siddende på en eller flere måder.

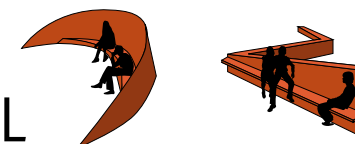
M

Sociale siddepladser, grupperinger af bænke, siddepladser med bord.

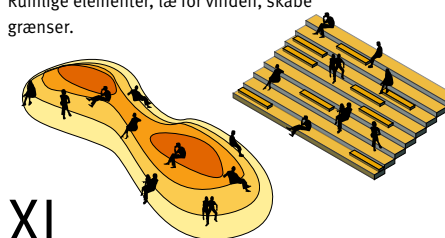
L

Rumlige elementer, læ for vinden, skabe grænser.

XL

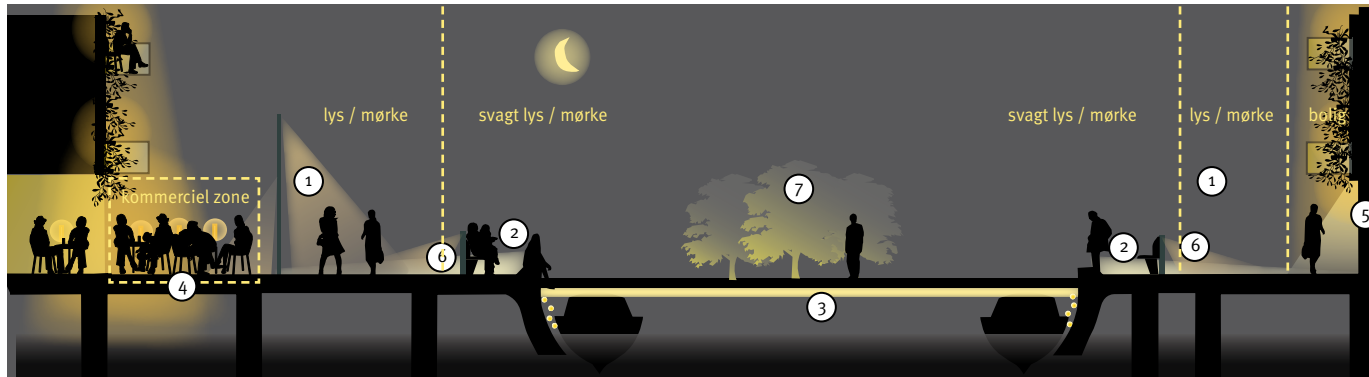
Siddepladser for mange ved specielle events og for rekreation. Landskabsintegrerede, topografiske element.

K

'K' for kommercielle siddepladser. Disse kan generere liv i byrummet, men kan aldrig erstatte behovet for offentlige siddepladser.

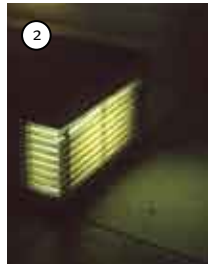

BELYSNING SNITT A-A

1

LAV LYSSÆTNING

Belysningen i Bispevika skal helst varetages af belysning fra bygningerne, kajkanten og broerne. Hvis det skønnes nødvendigt at placere lysmaster skal disse være lave, og have få armaturer. Der bør placeres så få som muligt, og primært hvor kajkanten er bredest.

2

3

BASSIN OG BROER

Bassinkanten oplyser byrumets gulv, og broerne oplyses nedfra så lyset reflekteres i vandet og får et svævende udtryk.

Illustration fra Temahefte Belysning af SLA A/S

4

UDESERVERINGER

Belysningen ved restauranterne og spisestederne bør være afdæmpet og "hyggelig". En indirekte belysning anbefales for skabe en intim stemning - både indefra og udefra. Alle armaturer bør skærmes af for ikke at blænde og forstyrre de forbigående.

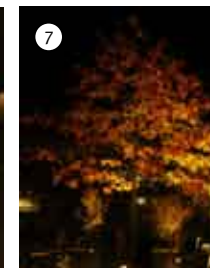
5

BELYSNING AF INDGANGE

Om aftenen bør belysningen omkring entréer være enkel og entydig således at der skabes en elegant og tryk oplevelse ved at "komme hjem". Indgangsbelysningen skal understøtte Bispekilens samlede belysnings koncept.

6

7

BYRUMSGULV OG LANDEMÆRKER

Belysningsniveauet er lavt i Bispekilen, og ivaretages primært af pullert belysning og sekundært af master.

Bispekilen er udlagt som sigtelinie, og dette skal også opleves i mørketiden. Det vil derfor være en idé at lyssætte enkelte træer eller bygninger f.eks. UKM eller Lokomotiv Verkstedet i parken.

Belysningsniveauet er lavere i Bispekilen end i Bispevika. Når man bevæger sig fra Havnepromenaden og ind i Bispekilen skal belysnings niveauet falde, så man forfatter, at man kommer fra et kommercielt domineret område til et boligorienteret område.

Belysningen i Bispekilen skal ideelt set udfyldes af belysning fra bygningerne, kajkanten og broerne. Der kan placeres enkelte lys master, men Bispekilen bør udnytte sine smalle kajkanter og den begrænsede belysning de kræver.

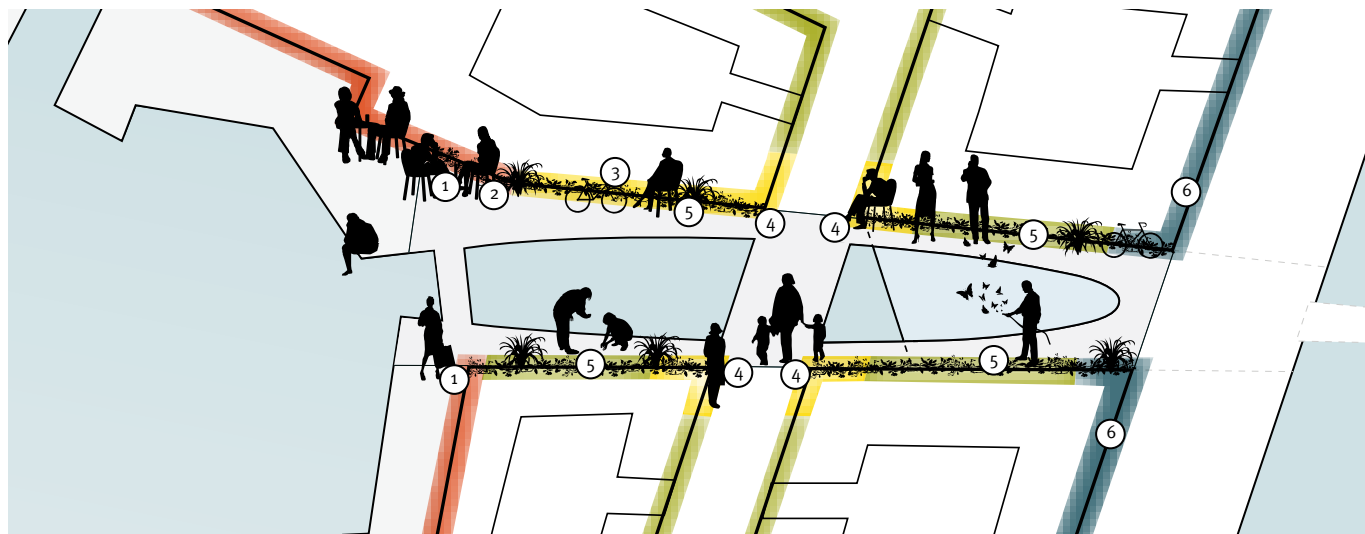
I Bispekilens kommercielle ende ved Bispevika er det vigtigt, at der er en god balance mellem den kommercielle belysning og den generelle byrumsbelysning. Belysningen i den kommercielle zone skal skabe rumlige, tydelige afgrænsninger, men bør ikke overtage det overordnede belysningskoncept.

Fjordkantens belysning vil følge med op i Bispekilen, da dette er et fjordbassin.

Zonen tættest ved vandet vil have et lavere belysningsniveau, for at understrege oplevelsen af det mørke vand. Belysningen bør udnytte vandets spejlende effekt f.eks. ved broerne.

Kant

- Vision
- Anbefalinger
- Kant zone
- Kanten som grønt element

1 **POTENTIALE:** AKTIVE STUEETAGER MED INTENS KOMMERCIEL AKTIVITET BIDRAGER TIL BYLIVET I BISPEVIKA

RISIKO: BISPEKILEN UDNYTTER IKKE SIN PLACERING NÆR BISPEVIKA OG ET VIGTIGT POTENTIET BYLIV GÅR TABT.

2 **POTENTIALE:** DE SÆRLIGT GUNSTIGE KLIMATISKE FORUDSÆTNINGER UDNYTTES, SÅ KANTEN SKABER ATTRAKTIVT OPHOLD.

RISIKO: KANTEN UDFORMES SÅ DEN IKKE SKABER BEHAGELIGT MIKROKLIMA OG DETTE BETYDER AT INGEN OPHOLDER SIG I DENS NÆRHED.

3 **POTENTIALE:** STUEETAGERNE FREMTIDSSIKRES OG KAN OMDANNES TIL KOMMERCIEL AKTIVITET OM NØDVENDIGT.

RISIKO: STUEETAGERNE INDRETTES TIL KUN ÉT FORMÅL, OG BISPEKILEN VIL HAVE SVÆRT VED AT UDVIKLE SIG OVER TID.

4 **POTENTIALE:** HJØRNER ER OPLAGTE TIL AT HUSE SÆRLIGE LOKALE AKTIVITETER F.EKS. BØRNEINSTITUTION ELLER FORENING.

RISIKO: HJØRNER AKTIVERES IKKE, OG BYLIVET MISTER VIGTIGE GENERATORER. FRA LOHAVNSGATA FORNEMMER MAN IKKE, AT DER LIGGER EN ALLMENNING.

5 **POTENTIALE:** BYGNINGSKANT TILBYDER ATTRAKTIVE BOLIGER MED TÆT KONTAKT TIL ALLMENNINGEN.

RISIKO: UDNYTTES DET POTENTIELLE LIV OMKRING BOLIGERNE IKKE, VIL BISPEKILEN HØJST SANDSYNLIG VÆRE MENNESKETOM DET MESTE AF TIDEN.

6 **POTENTIALE:** KONTOR I DE NEDSTE ETAGER FOR AT SKÆRME BOLIGERNE FOR TRAFIKSTØJ.

RISIKO: BOLIGER I DE NEDSTE ETAGER VIL VÆRE UATTRAKTIVE OG HIVE DEN SAMLEDE KVALITET I OMRADET NED.

★ En attraktiv kant med aktive stueetager med caféer og restauranter i den vestlige ende. Bispekilens gunstige klimatiske forhold udnyttes ved etablering af en attraktiv kantzone.

Indbydende hjørner med aktive funktioner danner rammen om indgangen til Bispekilen fra Lohavngata. Bispekilens mange boliger understøttes af attraktiv bygningskant, der tilgodeser mikroklimaet og søger at højne herlighedsværdien i allmenningen.

▲ Aktive stueetager etableres ikke og byrummet fremstår livløst og uattraktivt, og kanten generer ikke byliv. De gunstige mikroklimatiske forhold udnyttes ikke i kantzonen og muligheden for at skabe attraktivt ophold går tabt.

Der etableres ikke attraktive hjørner ved Lohavngata og allmenningen formår derved ikke at invitere folk nærmere. Bygningskanten prydes ikke af balkoner og nicher, og både boliger og allmenning mister attraktionsværdi.

Kant zone

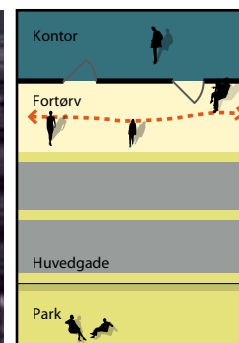
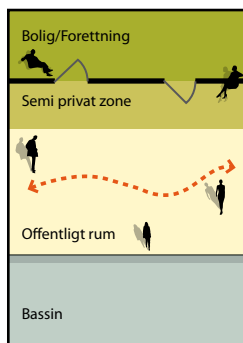
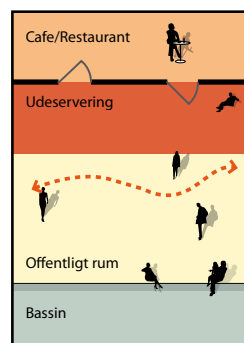
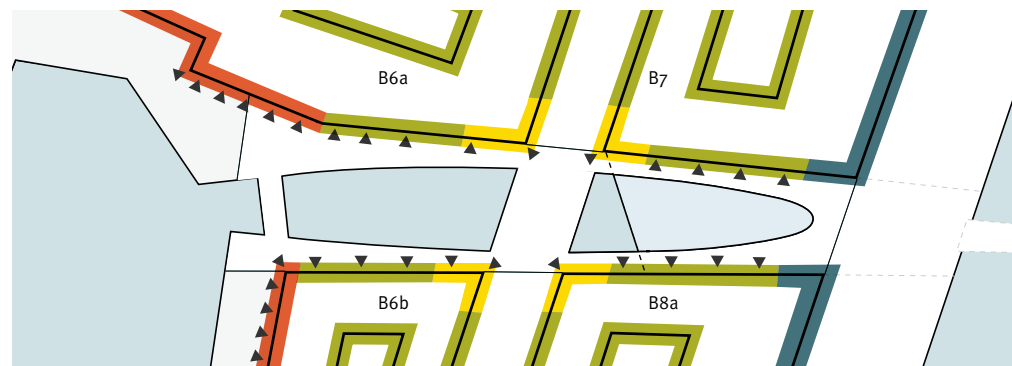
Bygningerne omkring Bispekilen indeholder primært boliger. De 20-30 procent forretning/kontor arealer som bygningerne indeholder bør placeres med omhu. I B6a og B6b bør forretninger og kontorer placeres i stueetagerne med en særlig koncentration af kommerciel aktivitet, såsom caféer og restauranter, mod Bispevika.

For B7 og B8a bør fordelingen være lidt anderledes. Her bør kontorer placeres mod Sørenggata, så der primært er boliger mod Bispekilen. Dette skal være for at skærme boligerne for støjen fra Sørenggata.

I Bispekilens vestlige ende vil det være en god idé at blande bolig opgange med den kommercielle aktivitet for at undgå at denne del af Bispekilen udelukkende bliver café og restaurant miljø. Beboerne i det offentlige rum vil bidrage positivt til oplevelsen af et trykt byrum og tilføre karakter til bylivet.

Der skal etableres opholdszoner langs facaderne. Hverken langs de kommercielle eller boligfacaderne bør kantzonen dog 'privatiseres' med indhegninger og lign. Det skal være en offentlig kantzone med mulighed for mere beskyttet ophold langs kanten.

Bispekilens facader vil have forskellige grader af transparens. De kommercielle aktive stueetager bør have stor transparens og kunne åbnes op for både at skabe visuel og fysisk kontakt. Ved boligerne bør bygningskanten være mere lukkede og respektere privatlivet. Indkig i boligerne skal finde en god balance, så det undgås, at det opleves som at bevæge sig i et halvprivat rum, når man går gennem Bispekilen.

KANT MOD SØRENGGATA

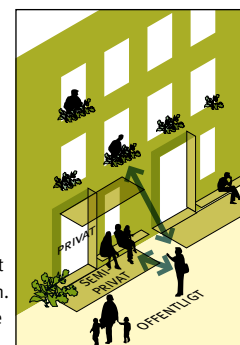
Biltrafikken på Sørenggata er en udfordring for livet imellem såvel som indeni husene pga. støj og forurening. Der bør derfor ikke placeres boliger i de nederste etager mod Sørenggata. Det bør placeres funktioner som ikke er nær så støj følsomme f.eks. kontorer. Der kan muligvis placeres penthouse lejligheder med udsigt over Gamlebyen og Middelalderparken.

KANT MØDER TERRÆN

Kantzonen i Bispekilen har forskellige formål. Ved udmundingen til Havnepromenaden vil udeserveringen påvirke det fysiske rum ved at variere mellem sommer og vinter. De store sideflader langs vandet vil være et alternativ til de kommercielle siddepladser langs bygningerne. Længere oppe i Bispekilen vil de offentlige opholdsmuligheder ligeledes være langs vandet, her vil kantzonen være af en semi-privat karakter.

KANTZONE VED BOLIGER

Kantzonen ved boligerne bør indeholde en smal zone eller små nicher for etablering af semi-private pladser omkring indgange og trappeopgange. En bænk, et udhæng, en plads til at stille planter eller plads for cyklen kan være tilstrækkeligt for at skabe et levende og personligt udtryk mod Bispekilen. Trappeopgangene må gerne være rummelige og karakter fulde.

GRØNNE FACADER

Det stringente, aflange bassin vil blive indrammet af grønne facader med balkoner som tilbyder udsyn til Akershus og livet i allmenningen.

GADEBEPLANTNING

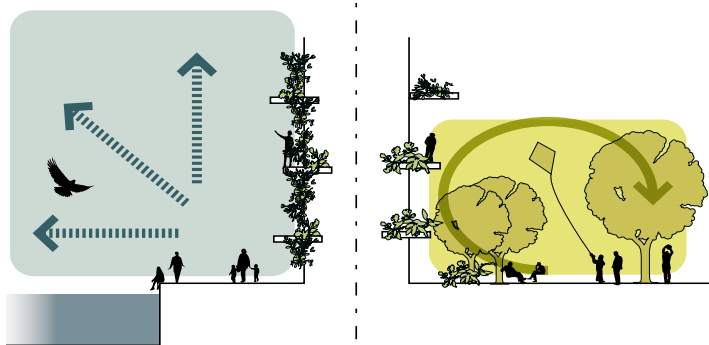
Gadernes velordnede trærækker står i fin kontrast til Bispekilens frodige facader og til gårdrummene.

MIDDELALDERPARKEN

Parken er områdets grønne rum og bør opgraderes, så dens beplantning fremstår mere grøn og kraftfuld.

FRODIGE GÅRDRUM

Gårdrummene tilbyder tryghed, ro og beskyttelse for klimaet. De bør beplantes så de fremstår frodige.

GRØNNE FACADER OG FRODIGE GÅRDRUM

De grønne facader i Bispeken tilbyder behageligt mikroklima og giver allmenningen en særlig karakter.

Bispekilen er dog stadig et meget urbant rum. De grønne gårdrum bør tilbyde frodighed, naturoplevelser og helt andre rumoplevelser end Bispekilen, Havnepromenaden og gaderummene.

Der bør være visuel kontakt ind i gårdrummene, da deres kvaliteter kan øge herlighedsværdien i de offentlige rum udenfor. Indgange, passager og indkig til de grønne gårde lægges fra gaderummene for at tilføre disse mere herlighedsværdi - og for at bevare Bispekilens præcise kant.

Beplantning på Bispekilens terræn er vanskelig pga. pladsforhold og manglende fundamentering. Endnu vigtigere er det dog, at Bispekilen er lagt ud for at sikre sigtelinien til Akershus, der bør derfor ikke placeres vertikale elementer i rummet, som vil blokere for udsynet - herunder træer.

Det ville dog være en stor kvalitet for rummet, hvis det blive opfattet som et 'grønt rum'. I Bispevika er det foreslået at begrønne facaderne, og dette tema trækkes med op i Bispekilen. Bispekilens facader bør begrønnes med klatreplanter, grønne balkoner osv. På denne måde vil allmenningen stå som en grøn port fra Bjørvika til Gamlebyen og Middelalderparken.

En stor del af de rum, der støder op til Bispekilen, vil have en grøn karakter. Dette vil have betydning for oplevelsen af Bispekilen som et grønt rum. Både Lohavngata og Sørenggata vil stå med gadetræer, og Middelalderparkens grønne profil bør styrkes så den opleves som 'grøn' også på afstand.

Bispekilen vil være et urbant rum med grønne facader og et distinkt bassin, som vil stå i kontrast til de frodige, grønne gårdrum, som tilbyder beskyttelse og fredfyldt rekreation.

Endelig vil Bispekilens grønne facader øge boligernes kvalitet og herlighedsværdi. Balkoner og franske altaner vil give beboerne mulighed for at få del i den udsigt som er Bispekilens kvalitet.

Beplantningen kan have positiv effekt på mikroklimaet, da den kan absorbere svævestøv og udstødningsgas og dette bør tages med i overvejelserne omkring beplantningstyper. Det vil være særlig aktuelt på Lohavngata og Sørenggata, men bør også overvejes i Bispekilen.